

Steun onder volwassenen voor beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen

Inleiding

Alcoholgebruik is schadelijk voor drinkers zelf én hun omgeving. Alcoholgebruik vergroot het risico op ongeveer 200 lichamelijke en mentale aandoeningen en ziekten. Bovendien vergroot alcoholgebruik het risico op onder meer verkeersongevallen en geweld. Dan is de schade vaak voor de ander [1].

Beleidsmaatregelen kunnen de schade van alcoholgebruik verminderen. De meest kosteneffectieve, betaalbare en uitvoerbare maatregelen zijn: het verbieden van alcoholreclame, het verhogen van de prijs van alcohol en het verminderen van de beschikbaarheid van alcohol [2, 3].

Deze infographic gaat over de steun onder volwassenen in Nederland voor beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen. Het onderzoek is in september 2024 voor de tweede keer in Nederland uitgevoerd. De 5.205 deelnemers waren 18 jaar en ouder en kwamen uit het I&O Research panel¹.

Alcoholreclame

Alcoholreclame gaat over reclame voor alcohol op bijvoorbeeld radio, tv, online via social media of sponsoring. Het zien van alcoholreclame vergroot de kans dat jongeren en jongvolwassenen eerder starten met het drinken van alcohol óf meer alcohol gaan drinken [4-6].

Twee derde (64%) van de volwassenen vindt een verbod op alcoholreclame (heel) goed.

Alcohol etikettering

Alcohol etikettering gaat over wat er op het etiket van alcoholhoudende dranken moet staan. Bijvoorbeeld een waarschuwing over de risico's van alcoholgebruik. Dit kan de bewustwording over alcoholische schade vergroten en het alcoholgebruik verminderen [7, 8].

Ruim zes op de tien (61%) volwassenen vindt een waarschuwing over de risico's van alcoholgebruik op de verpakking (heel) goed.

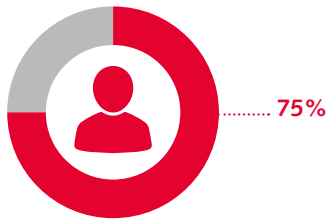

¹ Over het onderzoek: deelnemers is gevraagd wat zij vinden van beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen. Per maatregel konden deelnemers 5 antwoorden geven: 'heel slecht' (1), 'slecht' (2), 'niet slecht / niet goed' (3), 'goed' (4) en 'heel goed' (5). Dit is gecodeerd naar: (heel) goed (4 en 5) en niet goed (3, 2, 1). In deze infographic zijn alle gerapporteerde verschillen op statistische significantie getoetst ($p < .01$) met logistische regressieanalyses. Als een verschil niet benoemd wordt, is het niet significant.

Beschikbaarheid van alcohol

De beschikbaarheid van alcohol gaat over het aantal plekken én de tijden waarop je alcohol kunt kopen of drinken. Minder beschikbaarheid van alcohol vermindert het alcoholgebruik en -schade [2, 3].

Drie kwart (**75%**) van de volwassenen vindt een verbod op het kopen of drinken van alcohol in een kledingwinkel, boekwinkel of bij de kapper (heel) goed (dit is een verbod van blurring met alcohol).

Bijna vier op de tien (**37%**) volwassenen vindt het (heel) goed als alcohol alléén nog in de slijterij te koop is. Er is dan een verbod op de verkoop van alcohol voor supermarkten en andere winkels.

Prijs van alcohol

Alcohol kan duurder gemaakt worden door een verplichte minimale prijs per drankje ('minimale eenheidsprijs'), het verhogen van de btw of het verbieden van kortingen. Een hogere prijs van alcohol vermindert alcoholgebruik en -schade [2, 3].

Bijna vier op de tien (**36%**) volwassenen vindt een hogere prijs voor alcohol (heel) goed.

Ruim vier op de tien (**43%**) volwassenen vindt een verbod op kortingen op alcohol in de supermarkt of horeca (heel) goed.

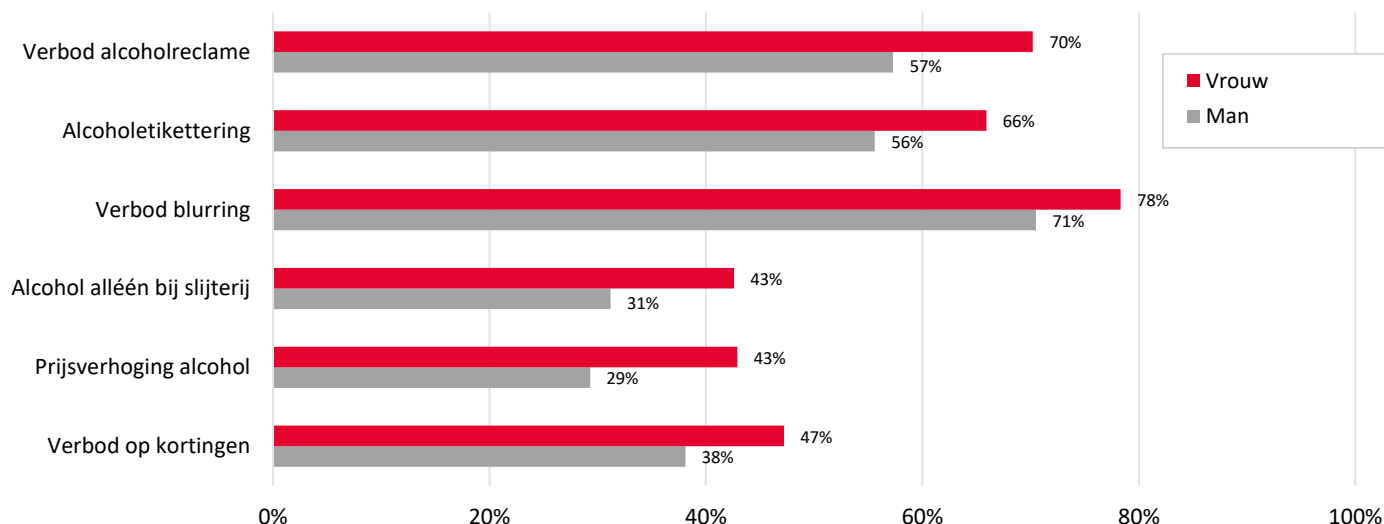

Verschilt de steun voor beleidsmaatregelen naar geslacht?

Voor alle beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen is de steun hoger onder vrouwen dan onder mannen. Zo vindt twee derde (66%) van de vrouwen het (heel) goed als de risico's van alcoholgebruik op de verpakking staan (alcoholetikettering). Bij mannen is dit 56 procent.

% dat maatregelen om alcoholgebruik te verminderen (heel) goed vindt:

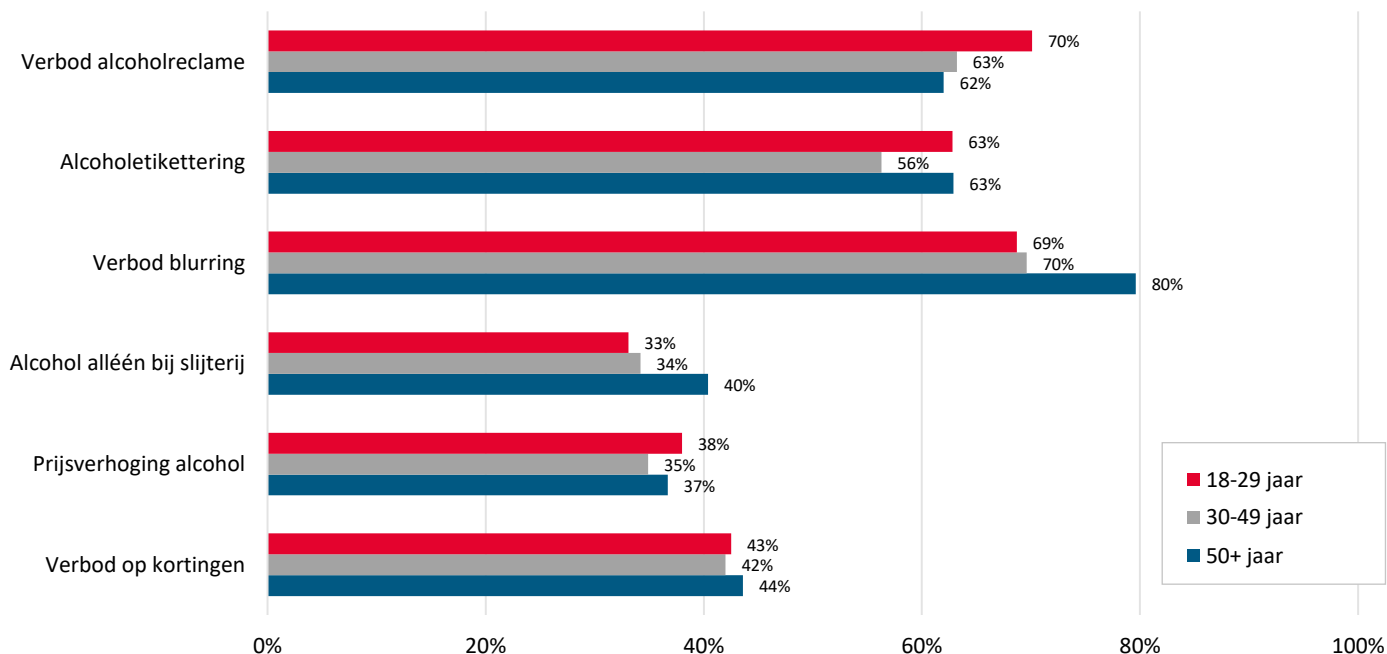

Verschilt de steun voor beleidsmaatregelen naar leeftijd?

De steun om de beschikbaarheid van alcohol te verminderen (een verbod van blurring met alcohol en alcohol alléén bij de slijterij) is het hoogste onder de 50-plussers. De steun voor een verbod op alcoholreclame is juist het hoogst onder jongvolwassenen (18-29 jaar). Ten slotte is de steun voor een waarschuwing over de risico's van alcoholgebruik op de verpakking het laagst onder 30-49-jarigen.

% dat maatregelen om alcoholgebruik te verminderen (heel) goed vindt:

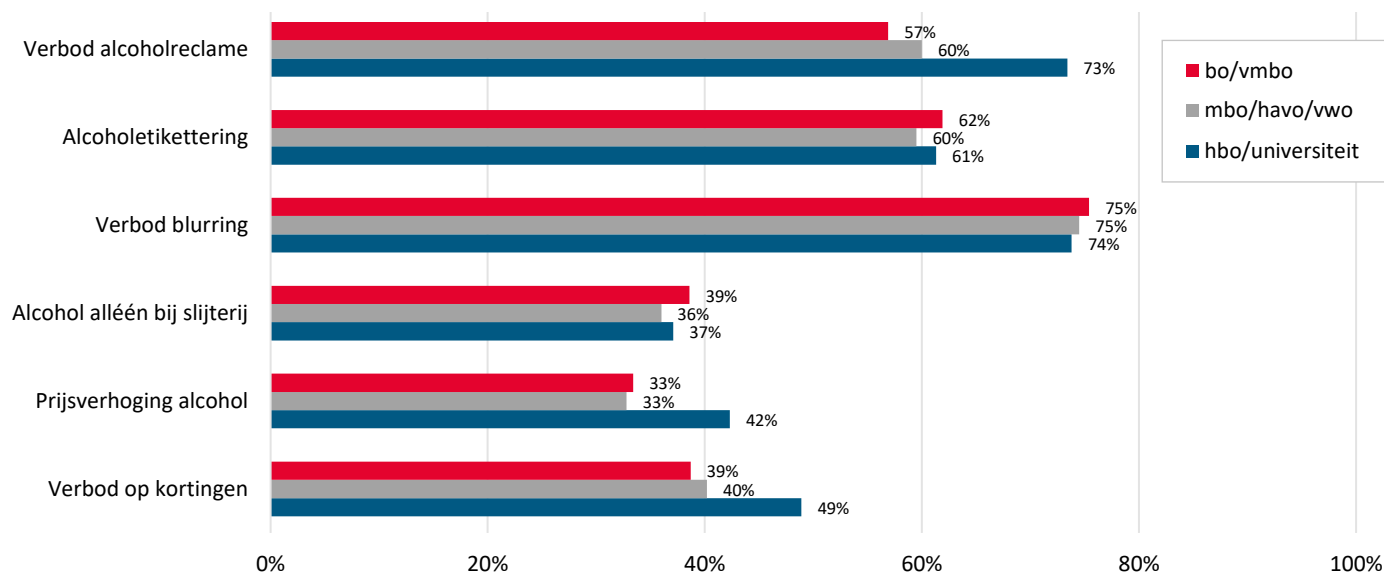

Verschilt de steun voor beleidsmaatregelen naar opleiding?²

De steun voor een verbod op alcoholreclame en voor prijsmaatregelen (een verbod op kortingen en prijsverhoging alcohol) is het hoogst onder volwassenen met een hbo of universitaire opleiding.

% dat maatregelen om alcoholgebruik te verminderen (heel) goed vindt:

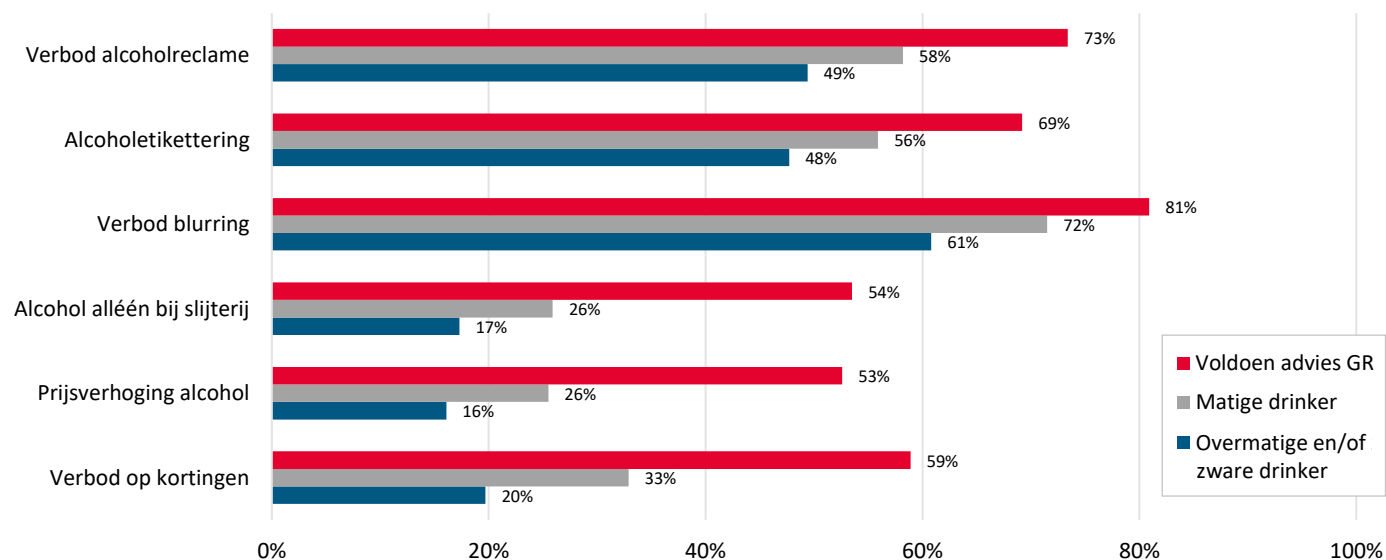

Verschilt de steun voor beleidsmaatregelen naar type drinkers?³

Voor alle beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen is de steun het hoogst onder volwassenen die voldoen aan de richtlijn van de Gezondheidsraad (GR). De steun is het laagst onder volwassenen die overmatig en/of zwaar drinken. Zo vindt bijna driekwart (73%) van de volwassenen die voldoen aan de richtlijn van de GR een verbod op alcoholreclame (heel) goed. Dit is bij de overmatige en/of zware drinkers ongeveer de helft (49%).

% dat maatregelen om alcoholgebruik te verminderen (heel) goed vindt:

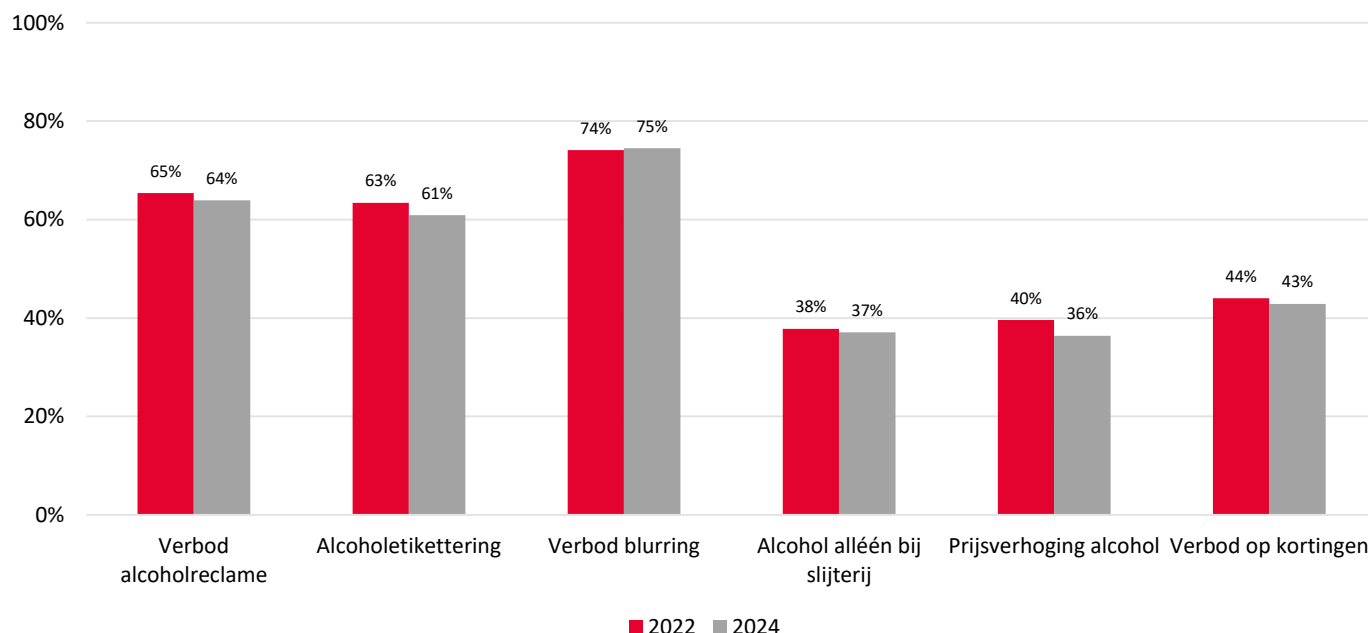
² Bo/vmbo: basisschool, lager of middelbaar voortgezet onderwijs (vmbo, lbo of mavo) of middelbaar beroeps onderwijs (mbo) niveau 1 als hoogste opleiding. Mbo/havo/vwo: hoger voortgezet onderwijs (havo of vwo) of middelbaar beroeps onderwijs (mbo) niveau 2, 3 of 4 als hoogste opleiding. Hbo/universitair: hoger beroepsonderwijs (hbo) of universitaire opleiding (wo) als hoogste opleiding.

³ Voldoen aan de alcoholrichtlijn van de Gezondheidsraad: geen alcohol drinken of niet meer dan 1 glas per dag. Matig drinken: meer drinken dan de richtlijn van de Gezondheidsraad, maar niet overmatig en/of zwaar drinken. Overmatig drinken: het drinken van meer dan 14 glazen (vrouwen) of 21 glazen (mannen) alcohol per week. Zwaar drinken: het minstens 1 keer per week drinken van ten minste 4 glazen (vrouwen) of 6 glazen (mannen) alcohol op een dag.

De steun voor de meeste beleidsmaatregelen is vrijwel gelijk gebleven tussen 2022 en 2024. Alleen de steun voor een prijsverhoging van alcohol is afgenomen van 40 procent in 2022 naar 36 procent in 2024.

% dat maatregelen om alcoholgebruik te verminderen (heel) goed vindt:

Referenties

1. World Health Organization (2018). *Global status report on alcohol and health 2018*. World Health Organization. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
2. World Health Organization (2020). *European action plan to reduce the harmful use of alcohol 2012–2020*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
3. Boer, J., Kuijpers, T., Edens, J., Ekelboom, M., Nawijn, E., Koopman, N., ... & van Giessen, A. (2022). *Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2021*. Bilthoven: RIVM.
4. Noel, J. K., Sammartino, C. J., & Rosenthal, S. R. (2020). Exposure to digital alcohol marketing and alcohol use: A systematic review. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs, Supplement*, (s19), 57-67.
5. Van Hoof, J. J., Hendriks, H., Noort, P. D., van Eck, M., Basemans, S. E., Pieterse, M. E., Walet, M., & van Reijmersdal, E. A. (2020). *Kennissynthese alcoholmarketing: Literatuuronderzoek naar de impact en het effect van alcoholmarketing op problematisch alcoholgebruik naar aanleiding van het Nationaal Preventieakkoord*.
6. Jernigan, D., Noel, J., Landon, J., Thornton, N., & Lobstein, T. (2017). Alcohol marketing and youth alcohol consumption: a systematic review of longitudinal studies published since 2008. *Addiction*, 112, 7-20.
7. Smit, K., & Voogt, C. (2021). *Etikettering van alcoholhoudende dranken*. Utrecht: Trimbos-instituut.
8. Zuckermann, A. M., Morissette, K., Boland, L., Garcia, A. J., Domingo, F. R., Stockwell, T., & Hobin, E. (2024). The effects of alcohol container labels on consumption behaviour, knowledge, and support for labelling: a systematic review. *The Lancet Public Health*, 9(7), e481-e494.